

eller nogen anden Myndighed end de, der hidtil have været satte under, nemlig Skolekommissionerne. Disse ere og ville i Fremtiden være Friskolernes eneste Foresatte. Saa længe de finde, at Børnene undervises forsvarligt, er der ingen, der har Ret til at blande sig i Friskolernes hele Virksomhed, men finde de, at Børnene ikke ere tilstrækkelig underviste, antager jeg, at de først ville give vedkommende Børns Fader eller Værge en Advarsel, og frugter den ikke, have de i deres Magt fremtidig at sætte Barnet ind i den offentlige Skole. Den Magt have de allerede nu, der sker ingen Forandring i saa Henseende. Den sidste ærede Taler har Ret i, at Protokollens Førelse derimod vil virke som et Værn for Friskolen mod den Beskyldning, der ofte udkastes mod den, at det er en Skulkeskole, der bidrager til, at Værger eller Forældre unddrage Børn den Undervisning, Staten fordrer.

Det er ikke noget nyt, at Staten stiller Fordring om Kontrol ved de Skoler, den understøtter. Der er en lignende Kontrol med Højskolerne. Da Spørgsmaalet i sin Tid var oppe om en tilsynshavende ved Højskolen, var der mange, der udtalte Frygt for, at det vilde krænke Højskolens fri Stilling. Jeg ser, at en Højskoleforstander i „Højskolebladet“ i disse Dage har rettet et stærkt Angreb paa os for dette Ændringsforslag i Lighed med, hvad min ærede Sidemand forleden gjorde. Jeg maa formode, at denne Højskolemand ikke vil have Statsbidrag til sin Højskole, thi han maa jo vide, at han derved underkastes et Tilsyn, og at der ikke sker andet overfor Friskolerne, end hvad der allerede sker overfor Højskolen.

Det ærede Medlem for Fakse (Stauning) var ogsaa inde paa en Omtale af Friskolen. Han syntes ikke om, at jeg havde sagt, at Socialdemokraterne vare Stats-skolemænd til Fingerspidserne, og han oplæste et lille Stykke af Socialdemokratiets Program, der lød omtrent saaledes: Staten ordner under Kommunens Medvirkning Skole- og Undervisningsvæsenet. Han tilføjede, at Socialdemokratiet kun til en vis Grad vilde øve Tvang, og han illustrerede det med, at naar en Mand ikke vil tage legemlig Næring til sig, hælder man Måden i ham, og dette pædagogiske Princip vilde han overføre paa de aandelige Goder. Ville Børn ikke tage mod dem, tyller man dem i dem, eller hælder man dem i Børnene. Saa længe det ærede Medlem hylder et saadant pædagogisk Princip, vil jeg haabe, at han aldrig vil søge Ansættelse

som Forstander for et Børnehjem eller en af Statens Opdragelsesanstalter, thi saa vil han i høj Grad faa Socialdemokraterne paa Nakken.

For øvrigt har det ærede Medlem ikke Ret, naar han paastaar, at Socialdemokraterne kun til „en vis Grad“ ville øve Tvang. Det Program, han oplæste, maa være forældet. Der er sket en stærk Udvikling med Hensyn til Socialdemokratiets Stilling overfor Undervisningsvæsenet, siden det blev skrevet. Det ærede Medlem burde lytte til sin ældre Kollega, det ærede Medlem for Københavns Amts 2den Valgkreds (K. M. Klausen). Han er ganske anderledes taktfast i denne Sag. Han har ført Ordet for en fælles tvungen Skole. Det er Socialdemokratiets egentlige Skole- og Undervisningsprogram, at vi skulle have en tvungen Fællesskole for alle Børn fra alle Samfundslag. Jeg beklager, at Socialdemokratiet er saa lidt frisindet paa dette Omraade. De kræve Selvstyre i Kommune, i Stat, Selvstyre overalt, hvor der er Tale om, at Staten skal yde Bidrag, til Husmandsforeninger og til lignende Foreninger, men paa eet Sted hører alt Frisind fra den Kant op, og det er overfor Børneundervisningen. Saa have de ikke Spor mere af Tillid til den menige Befolkning, saa gælder kun eet Princip, og det er Tvangen. Vil man ikke med det gode, skal man tvinges, saaledes som det ærede Medlem for Fakse illustrerede i det Billede, han forleden oprullede.

Det ærede Medlem følte sig ilde berørt over, at jeg havde sagt, at han havde talt om Friskolen som en Gaardmandsskole. Det fralagde det ærede Medlem sig paa det stærkeste. Jeg kan maaske henvise ham til, at der forleden stod i „Social-Demokraten“, at jeg havde talt og forsvaret de grundtvigske Gaardmandsskoler. Jeg skal gerne indrømme det ærede Medlem, at han ikke har brugt dette Udtryk: Gaardmandsskoler, men han brugte et Udtryk, som er det samme, at Friskolen nu en Gang var en Skole for de bedrestillede. Hvad forstaar da det ærede Medlem ved de bedrestillede i Landkommunerne? Er det Husmænd eller Arbejdere eller Haandværkere? Jeg gaar ud fra, at det er Gaardmændene, han har tænkt paa. Selv om han ikke har brugt dette Udtryk, er Meningen jo den samme. Det ærede Medlem har ment, at de private Skoler vare Skoler for de bedrestillede Samfundsklasser. Men det ere de jo ikke; jeg viste ved de statistiske Oplysninger lige det modsatte. Det, som